

Тернопільська обласна рада

Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра української філології та суспільних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

з галузі: **01 Освіта / Педагогіка**
за спеціальністю **014 Середня освіта**
предметом спеціалізацією **014.01 Українська мова і література**
за освітньо-професійною програмою **бакалавра**

Кременець – 2018

Невідомська Л.М. Робоча програма навчальної дисципліни “Українська діалектологія” : [для студентів спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціалізації 014.01 Українська мова і література] / Л.М. Невідомська. – Кременець, 2018. – 20 с.

Розробник: Невідомська Л.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та суспільних дисциплін

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української філології та суспільних дисциплін (протокол № 1 від “30” серпня 2018 року).

Завідувач кафедри

О. В. Васишин

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів: 3	Галузь 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.01 Українська мова і література	Денна форма навчання
Модулів: 2 (I. Аудиторна робота; II. Індивідуальна та самостійна робота)		Нормативна
		Курс: 2-й
		Семестр: 5-й
Змістових модулів: 4		Лекції: 16 год.
	Практичні: 18 год. Самостійна робота: 56 год.	
Загальна кількість годин: 90	Освітньо-професійна програма: бакалавр	Вид контролю: залік
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3,3		

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 38% до 62%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – ознайомити студентів з основними поняттями української діалектології, поглибивши знання майбутніх учителів про різні форми існування загальнонаціональної мови (діалектну й літературну); сформувати систему знань про територіальні говори української мови, їхні фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні особливості, про просторову варіативність і територіальну диференціацію діалектних мовних явищ; розвинути вміння й навички збирати, фіксувати та аналізувати діалектний матеріал

Завдання курсу – 1) забезпечити засвоєння основних понять і положень і української діалектології та розуміння вагомості діалектної мови для розвитку українського народу, його мови, духовної та матеріальної культури; 2) навчити студентів розмежовувати факти української літературної та діалектної мови, що важливо для успішного подолання різного типу огріхів в учнівському мовленні, спричинених впливом певних говіркових рис; 3) засвоїти інформацію про фонологічну, фонетичну, акцентуаційну, граматичну структуру, словниковий та фраземний склад діалектів сучасної української мови і їх об'єднань, а також про територіальне членування української діалектної мови й поширення окремих її явищ; 4) виробити вміння застосовувати методи збирання діалектного матеріалу, транскрибування зразків діалектного мовлення та аналізу діалектних (акцентуаційних, фонетичних, граматичних, словотвірних, лексико-семантичних тощо явищ; 5) створити відповідну навчальну діалектологічну базу для поглибленого осмислення й засвоєння курсів сучасної української літературної мови, історії української мови.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

1. Загальні

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здібність планувати та управляти часом.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Спроможність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово.
- Знання предметної галузі та розуміння професії.
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здібність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Спроможність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією.
- Уміння працювати в команді; цінування і повага різноманітності та мультикультурності.

2. Фахові

- Володіти спеціальними знаннями загальних і часткових теорій мовознавства, наукових шкіл і напрямів досліджень.
- Бути обізнаними із внутрішніми та зовнішніми законами розвитку мови.
- Володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасної мовознавчої науки.
- Мати здатність оперативно засвоювати нові теорії та методики фахових досліджень.
- Вміти застосовувати на практиці теоретичні знання з лінгвістики, загальні та спеціальні методи педагогічного та філологічного дослідження.
- Здійснювати аналіз мовних та мовленнєвих об'єктів, різних типів текстів, зокрема й художніх творів, а також помилок на різних мовних рівнях.
- Здійснювати пошук та аналітичне опрацювання нової текстової, графічної, звукової та відеоінформації.
- Оволодіти професійним рівнем науково-ділової комунікації державною мовою.
- Знати основи теорії, методів і прийомів усної та писемної комунікації.
- Уміти вести дискусію.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- Знання сучасних наукових методів досліджень, базового фахового вокабуляру.
- Знання правових та етичних норм, які регулюють відносини між людьми в професійних колективах; уміння орієнтуватися в динамічних процесах, які відбуваються на ринку праці, виявляючи гнучкість набутих у процесі навчання комунікативних, лідерських умінь, а також навичок працювати в команді, самостійно й креативно приймати рішення, активно співпрацювати з працедавцями (soft skills).
- Знання законодавчої та нормативної бази України про охорону праці в освітній галузі.
- Вільне володіння фундаментальними знаннями з педагогіки, мовознавства (основні концепції, праці гуманітарних наук та їх видатні представники).
- Здатність використовувати професійні знання, уміння й навички, досліджувати мовні явища, вирішувати практичні завдання.
- Здатність коригувати та прогнозувати свою навчально-виховну роботу.
- Вміння здійснювати самоконтроль, самооцінку, саморегуляцію.
- Досконале володіння державною мовою.
- Уміння працювати з комп'ютерною технікою та ефективно використовувати її для обробки матеріалів і результатів досліджень з української мови.

- Формування суджень про використання професійно-орієнтованих загальнотеоретичних знань з української мови.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Українська діалектологія, її основні поняття й терміни. Класифікація наріч та говорів української мови

Тема 1. Основні поняття й терміни української діалектології. Предмет, завдання, значення і система термінів української діалектології. Описова (синхронна, статична) та історична (діахронна) діалектологія. Основні діалектні одиниці – ідіолект, говірка, говір, діалект, діалектна група, або наріччя. Зв'язок діалектології з іншими науками.

Загальнонародна й літературна мова. Поняття діалектної норми. Походження української мови та її територіальних діалектів. Взаємодія загальнонаціональної мови з її діалектами на різних етапах історичного розвитку. Формування української літературної мови, її східноукраїнського та західноукраїнського різновидів на народній основі. Територіальні і соціальні діалекти.

Основні джерела вивчення та методи діалектологічних досліджень. Безпосередні спостереження як джерело вивчення говорів української мови. Роль етнографічних та фольклорних матеріалів у дослідженнях із діалектології. Лінгвогеографія як один із перспективних методів сучасної діалектологічної науки. Поняття про принципи і засоби картографування говіркового фактажу. Карти лінгвістичних явищ, ізоглос, ареалів. Діалектологічні атласи. Атлас української мови. Фонетична транскрипція як основний засіб фіксування діалектних текстів, її варіанти. Система фонетичної транскрипції для записування діалектних матеріалів української мови.

З історії української діалектології. Виділення діалектології в окрему науку. Перші спроби характеристики українських говорів. Загальний огляд найвідоміших робіт з української діалектології.

Тема 2. Історія діалектного членування української мови. Перші спроби характеристики та класифікації українських говорів. Загальний огляд класифікацій українських діалектів А. Шафонського, М. Максимовича, Я. Головацького, І. Вагилевича, А. Кримського, К. Михальчука та ін. Поділ українських діалектів на основі спільних фонетичних, морфологічних, синтаксичних та лексичних ознак на три наріччя – північне (поліське), південно-західне і південно-східне. Класифікація українських діалектів за генетичною ознакою на давні (старожитні) і новостворені.

Змістовий модуль 2. Наріччя та говори української мови

Тема 1. Поліське (північне) наріччя. Історія формування північних діалектів. Ареал західнополіського (волинсько-поліського), середньополіського (правобережнополіського), східнополіського (лівобережнополіського), надбузько-поліського говорів. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості північного наріччя. Історія його дослідження північного наріччя.

Тема 2. Південно-західне наріччя (волинсько-подільська, галицько-буковинська, карпатська група говорів). Волинсько-подільські діалекти. Ареал, фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості, історія дослідження південноволинських говірок. Подільський діалект, його дослідження. Ареал подільських говірок. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості подільського говору.

Тема 3. Галицько-буковинська група говорів південно-західного наріччя. Наддністрянський діалект. Ареал наддністрянського говору, історія його дослідження. Фонетичні, морфологічні, лексичні особливості. **Надсянський говір.** Його ареал. Історія дослідження діалекту. Фонетичні, морфологічні, лексичні особливості. **Гуцульський (східнокарпатський) діалект.** Його ареал. Історія дослідження говору. Проблема походження етноніма "гуцули". Фонетичні, морфологічні, лексичні особливості. **Покутсько-буковинські говірки.** Ареал покутсько-буковинських говірок, історія їх дослідження. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості.

Тема 4. Карпатська група говорів південно-західного наріччя. Бойківський (північнокарпатський) говір. Його ареал. Історія дослідження діалекту. Проблема походження етноніма "бойки". Фонетичні, морфологічні, лексичні особливості. **Середньозакарпатський (закарпатський) діалект.** Його ареал. Поділ закарпатських говірок на 4 групи – боржавські, марамороські, ужанські та верховинські говірки. Історія дослідження закарпатського діалекту. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості. **Лемківський (західнокарпатський) говір.** Ареал лемківських говірок. Коротка історія Лемківщини. Походження етноніма „лемки”. Дослідження лемківських говірок. Фонетичні, морфологічні, лексичні особливості лемківських говірок.

Тема 5. Говори південно-східного наріччя. Характеристика середньонаддніпряньського, степового, слобожанського говорів південно-східного наріччя. **Середньонаддніпряньський діалект** – основа сучасної української літературної мови. Ареал середньонаддніпряньських говірок, історія їх дослідження. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості середньонаддніпряньського діалекту. **Слобожанський діалект.** Його ареал, історія дослідження. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості. **Степовий діалект.** Його ареал, історія дослідження.

Фонетичні, морфологічні, синтаксичні, лексичні особливості степових говірок.

Змістовий модуль 3. Фонетичні, граматичні та лексичні особливості українських діалектів

Тема 1. Характеристика діалектних систем вокалізму і консонантизму. Загальна характеристика українського говіркового вокалізму. Основні звукові зміни голосних в українських діалектах. Загальна характеристика говіркового консонантизму. Основні звукові зміни приголосних в українських діалектах

Тема 2. Морфологічні та словотірні особливості українських діалектів.

Тема 3. Особливості синтаксису українських діалектів. Типи відмінностей у синтаксисі української діалектної мови. Діалектні відмінності у будові словосполучень і в структурі простого речення. Діалектні особливості у вираженні головних і другорядних членів речення. Діалектна специфіка структури складного речення. Локальні відмінності в інтонаційно-ритмічній організації словосполучення і речень. Український діалектний синтаксис й усне літературне мовлення.

Тема 4. Основні лексико-семантичні та фразеологічні риси українських говорів. Типи діалектних лексичних відмінностей української мови: власне лексичні, лексико-семантичні, лексико-словотвірні, лексико-фонетичні тощо. Склад української говірної лексики з погляду її походження. Лексичні архаїзми в складі діалектів та їх джерела. Інновації діалектного творення на базі успадкованої загальнонародної та діалектної лексики та запозичень. Найважливіші семантичні групи діалектної лексики. .. Своєрідність діалектної фразеології. Діалектна лексикографія і фразеографія.

Змістовий модуль 4. Аналіз діалектних текстів на різних мовних рівнях Методи збирання діалектного матеріалу

Тема 1. Аналіз діалектних текстів на фонетичному, морфологічному, синтаксичному, лексичному рівнях.

Тема 2. Анкетний та експедиційний методи збирання діалектного матеріалу . Найвідоміші програми-питальники для збирання діалектних фактів. Транскрибування аудіозаписів діалектних матеріалів. Рекомендації, поради стосовно діалектологічної практики.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	
	усього	у тому числі

		л.	п.	с.та інд. р.
1	2	3	4	5
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Українська діалектологія, її основні поняття й терміни. Класифікація наріч та говорів української мови				
Основні поняття й терміни української діалектології	12	4	2	6
Історія діалектного членування української мови	8	2	0	6
Разом за змістовим модулем 1	20	6	2	12
Змістовий модуль 2. Наріччя та говори української мови				
Поліське (північне) наріччя	8	2	2	4
Південно-західне наріччя (волинсько-подільська, галицько-буковинська, карпатська група говорів). Волинсько-подільські діалекти	8	2	2	4
Галицько-буковинська група говорів південно-західного наріччя	7	2	1	4
Карпатська група говорів південно-західного наріччя	7	2	1	4
Говори південно-східного наріччя	6	2	2	2
Разом за змістовим модулем 1	36	10	8	18
Змістовий модуль 3. Загальна характеристика лексичних фонетичних, морфологічних, синтаксичних особливостей української діалектної мови				
Характеристика діалектних систем вокалізму і консонантизму	6	0	2	4
Морфологічні та словотвірні особливості українських діалектів	6	0	2	4
Особливості синтаксису українських діалектів. Діалектні відмінності у будові словосполучень і в структурі простого та складного речень.	5	0	2	3
Основні лексико-семантичні та фразеологічні риси українських говорів.	5	0	2	3
Разом за змістовим модулем 3	22	0	8	14
Змістовий модуль 4. Аналіз діалектних текстів на різних мовних рівнях Методи збирання діалектного матеріалу				
Аналіз діалектних текстів на фонетичному, морфологічному, синтаксичному, лексичному рівнях.	8	0	0	8

Найвідоміші програми-питальники для збирання діалектних фактів. Транскрибування аудіозаписів діалектних матеріалів. Рекомендації, поради стосовно діалектологічної практики	4	0	0	4
Разом за змістовим модулем 4	12	0	0	12
Модуль 2				
Самостійна та індивідуальна робота (разом із самостійним виконанням практичних завдань та ІНДЗ)				56
Усього годин	90	16	18	56

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття й терміни української діалектології. Методи діалектологічних досліджень	4
2	Історія діалектного членування української мови	2
3	Говори поліського (північного) наріччя	2
4	Волинсько-подільська група говорів південно-західного наріччя	2
5	Галицько-буковинська група говорів південно-західного наріччя	2
6	Карпатська група говорів південно-західного наріччя	2
7	Говори південно-східного наріччя	2

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання і значення української діалектології	2
2	Поділ українських говорів на північне (поліське), південно-західне і південно-східне наріччя. Давні та новостворені діалекти	2
3	Діалектні групи і говори північного наріччя української мови	2
4	Південно-західне наріччя української мови. Галицько-буковинська група говорів	1
5	Південно-західне наріччя української мови. Карпатська група говорів	1

6	Діалектні групи і говори південно-східного наріччя української мови.	2
7	Фонетика української діалектної мови	2
8	Морфологічні та словотвірні особливості українських діалектів	2
9	Синтаксичні особливості українських говорів.	2
10	Діалектна лексика та фразеологія	2

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1	Укласти словник основних діалектологічних термінів
2	Атлас української мови (будова, структура, етапи праці)
2	Загальна характеристика українського діалектного вокалізму
3	Загальна характеристика українського діалектного консонантизму
4	Твердість і м'якість приголосних в українських діалектах
5	Глухі та дзвінкі приголосні фонemi в українських діалектах
6	Спільні і відмінні риси морфології української діалектної мови. Особливості відмінювання іменників у діалектах
7	Збереження давнього розрізнення "твердих" і "м'яких" основ прикметників у південно-східних і поліських діалектах і відсутність цього розрізнення у багатьох південно-західних
	Діалектні відмінності у займенникових формах.
	Діалектні відмінності у фонетичному оформленні і відмінюванні числівників
	Спільні і відмінні елементи в лексиці українських діалектів. Своєрідність української діалектної фразеології
8	Діалектні відмінності у синтаксисі

8. НДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Проаналізувати тексти, записані фонетичною транскрипцією, вказуючи фонетичні, морфологічні й лексичні діалектні особливості.
2. Намалювати карту говорів української мови, скориставшись контурною картою.
3. Укласти словник діалектної лексики місцевої говірки.
4. Записати діалектні побутовизми (10 слів) та дібрати до них відповідники сучасної української літературної мови.

Теми рефератів

1. Своєрідність системи вокалізму групи карпатських говорів.
2. Мікросистема африкат в українських діалектах.

3. Явища консонантизму в українських діалектах (протеза, метатеза, відсутність подвоєння м'яких приголосних).
4. Діалектні відмінності у словотворі.
5. Граматична категорія числа в українській діалектній мові.
6. Діалектні особливості словозміни іменників I та II відміни.
7. Діалектні особливості словозміни іменників III та IV відміни.
8. Діалектні особливості відмінювання прикметників.
9. Утворення форм ступенів порівняння якісних прикметників в українських діалектах.
10. Діалектні особливості в системі словозміни числівників.
11. Займенник в українських діалектах.
12. Форми інфінітива та зворотні форми дієслова в українських діалектах.
13. Діалектні особливості дієслівних форм теперішнього часу.
14. Діалектні особливості дієслівних форм майбутнього часу.
15. Діалектні особливості дієслівних форм минулого часу.
16. Діалектні особливості дієслівних форм наказового й умовного способів.
17. Дієприкметник та дієприслівник в українських діалектах.
18. Діалектні відмінності в структурі простого речення.
19. Діалектологічні студії І. Верхратського.
20. Дослідження українських говорів у працях Івана Зілинського.
21. К. Михальчук – основоположник української діалектології та лінгвістичної географії.
22. Дослідження І. Панькевича у галузі діалектології.
23. Олекса Горбач і дослідження українського діалектного простору.
24. Проблемні питання сучасної діалектології в дослідженнях І. Матвіяса.
25. Найважливіші монографічні та лінгвогеографічні праці з української діалектології (В. Ващенко, Й. Дзендзелівський, Ф. Жилко, Я. Закревська, Б. Кобилянський, Г. Шило, та ін.).
26. Сучасний етап вивчення українських діалектів.
27. Дослідження говірок Тернопільщини.
28. Найновіші дослідження у галузі діалектної лексики
29. Дослідження діалектного словотвору.
30. Дослідження діалектного синтаксису.
31. Характеристика діалектних словників південно-західного наріччя.
32. Характеристика діалектних словників поліського наріччя.
33. Характеристика діалектних словників південно-східного наріччя.
34. Характеристика регіональних діалектологічних атласів.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Застосовується передовсім індуктивний, пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний), репродуктивний, проблемний і частково – дослідницький (при виконанні ІНДЗ) а також традиційні словесні методи, зокрема розповідь-пояснення, бесіда й методи із використанням відповідних запитань, реферативних оглядів, ситуаційних завдань, практичних вправ.

10. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Ефективності навчальної діяльності студентів значною мірою сприяє об'єктивність оцінювання усіх основних видів їхньої аудиторної та позааудиторної роботи. З цією метою використовуються такі поширені форми, як: поточне й підсумкове тестування, оцінка за ІНДЗ. Під час поточного контролю, замість виставлення балів за всі теми кожного зі змістових модулів, запроваджується загальне оцінювання роботи студента на практичних заняттях. За п'ятибальною шкалою виводиться середній бал успішності, який відповідає певній кількості рейтингових балів із урахуванням того, якою мірою студент виконав обсяг годин, передбачений у навчальному плані для вказаних занять. Тобто до уваги беруться два взаємозалежні критерії – успішність студента та відвідування ним практичних. Так, студент, який із різних причин пропустив певну кількість практичних, повинен їх вчасно відпрацювати, отримавши належну оцінку. Якщо ж пропуски залишаться невідпрацьованими, то це призведе до зниження кількісного показника, який відображає відповідний відсоток виконання студентами навчального плану, що закономірно вплине і на загальний бал успішності (див. подану далі таблицю). Цей бал може бути й нульовим при відповідному перетині показників двох згаданих критеріїв. Йдеться про випадки, коли середній бал успішності менший 2,1 бала. Студенти повинні звернути увагу на те, що повторне тестування впродовж навчального семестру не проводиться. Це стосується як поточного, так і підсумкового тестів. Якщо після зведення всіх показників для отримання вищої оцінки студентові бракує 1-2 бали, то лише за цієї умови в день оголошення вказаних показників допускається проведення усної співбесіди з певних розділів курсу, тематики ІНДЗ, питань і тем, що виносилися на самостійне опрацювання. Успішні результати такого опитування дають змогу студентові отримати дещо вищу оцінку, для якої йому забракло незначної кількості балів. Тоді ж проводиться додаткове поточне чи підсумкове тестування лише для тих студентів, які з різних причин не відвідували занять і не змогли вчасно виконати відповідні тести.

Отже, поточний контроль охоплює такі форми, як: поточне тестування основних ЗМ, оцінювання успішності студентів на практичних заняттях та їх самостійної роботи. Загалом система оцінювання, в якій береться до уваги й складність та наповненість матеріалом тестованих ЗМ, включає ще бали, отримані студентами за виконання ІНДЗ і письмового підсумкового тесту.

Оцінювання успішності студентів на практичних заняттях

Середній бал за традиційною системою оцінювання	Бали з урахуванням виконання запланованого обсягу практичних занять у відсотках				
	100%	Від 100% до 75%	Від 74% до 50%	Від 49% до 25%	Від 24% і менше

4,5 – 5	10	9	8	7	6
4,2 – 4,4	9	8	7	6	5
3,9 – 4,1	8	7	6	5	4
3,6 – 3,8	7	6	5	4	3
3,3 – 3,5	6	5	4	3	2
3 – 3,2	5	4	3	2	1
2,7 – 2,9	4	3	2	1	0
2,4 – 2,6	3	2	1	0	0
2,1 – 2,3	2	1	0	0	0
2	1	0	0	0	0

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ НА ЗАЛІКУ

Поточний контроль				ІНДЗ	Підсумков. тест	Сума
Поточне тестування		Робота на практичн. заняттях	Самост. робота			
ЗІ 1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	20	30	100
10	10	10	10			

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення курсу „Українська діалектологія”, рекомендована література, словники та довідники.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – К., 1980. – 242с.

2. Бевзенко С.П. Українська діалектологія. Збірник вправ і завдань. – К.: Вища школа, 1987. – 126с.
3. Жилко Ф.П. Нариси з діалектології української мови. – К., 1966. – 306с.
4. Закревська Я.В. Нариси з діалектного словотвору в ареальному аспекті. – К.: Наукова думка, 1990. – 161с.
5. Матвіяс І.Г. Українська мова і її говори. – К.: Наукова думка, 1990. – 168с.

Додаткова

1. Анісімова Л. Г. Назви верхнього одягу у поліських, волинських та подільських говірках // Дослідження з української діалектології. – К., 1991. – С.126–138.
2. Аркушин Г. Л. А хтось же вас народжував, слова. –К., 1993.
3. Аркушин Г. Л. Діалектні okazіоналізми: як вони виникають, де і скільки живуть (на матеріалі західнополіських говірок) // Урок української. – 2000. – № 5-6. – С.18 –21.
4. Аркушин Г. Л. Силенська гуторка. –Мельбурн, 1994.
5. Аркушин Г. Л. Мисливська лексика західнополіського говору. Матеріали до “Лексичного атласу української мови”// Дослідження з української діалектології. –К.,1991. – С.181–225.
6. Атлас української мови. В 3-х т. – Т.1. Полісся, Середня Наддніпрянщина і суміжні землі. – К.,1984. – 498 с; Т.2.: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – К., 1988. – 520 с.
7. Бандрівський Д. Г. Говірки Підбузького району Львівської області. – К.,1960.
8. Бевзенко С. П. Вивчення української діалектології // Історія українського мовознавства. –К.,1991. – С.128–150.
9. Бевзенко С. П. Вступ до української діалектології. – Одеса, 1965.
10. Бессалова Т. В. К. П. Михальчук – засновник наукової української діалектології // Нові технології навчання: Науково-методичний збірник. – Вип.16. – К., 1996. – С.196–205.
11. Бичко З. М. Діалекти української мови // Етнографія України: Навчальний посібник. – Львів: Світ, 1994. – С. 159–168.
12. Бичко З. М. Діалектна лексика Опілля. Львів : Фенікс, 1997. – 160 с.
13. Бичко З. М. Наддністрянський (опільський) діалект і його відношення до інших говорів південно-західного наріччя української мови. – Львів, 1992.
14. Бігусяк М. В. Весільна лексика говірок гуцульсько-буковинського порубіжжя // Українська мова на Буковині: Тези. –Чернівці: Рута, 1994. – С. 65–66.
15. Бігусяк М.В. Лексика традиційних сімейних обрядів у гуцульському говорі : Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Прикарп. держ. ун-тет. – Івано-Франківськ, 1997. – 24 с.
16. Біла О. С. Довгі голосні в зоні білорусько-українських міждіалектних контактів // XIII Республіканська діалектологічна нарада. – К., 1970. – С.247–254.
17. Бородина М. А. Проблемы лингвистической географии. –М.;Л., 1986.

18. Бузук П. Діалектологічний нарис Полтавщини // Український діалектологічний збірник. – 1929. Кн. 2. – С. 159–197.
19. Вагилевич І. Бойки русько-слов'янський народ у Галичині // Жовтень. – 1978. – №12. – С. 69–76.
20. Варченко І. О. Лубенські говірки і діалектна суміжність. – К., 1963.
21. Ващенко В. С. З історії та географії діалектних слів. – Харків, 1962.
22. Верхратський І. Знадоба до словаря южнорусского. – Львів, 1997.
23. Верхратський І. Про говір долівський // Зап. НТШ. – Т.35–36. – Львів, 1900.
24. Верхратський І. Про говір галицьких лемків / Зб. філол. секції НТШ. – Т.5. – Львів, 1902.
25. Верхратський І. Говір батюків. – Львів, 1912.
26. Ганцов В. С. Діалектологічна класифікація українських говорів. – К., 1923.
27. Ганцов В. С. Характеристика північних дифтонгів і шляхи їх фонетичного розвитку // Зап. іст.-філол. відділу УАН. – Кн. 2–3. – 1923. – С.116–144.
28. Глібчук Н. М., Асіїв Л. В. Діалектологічна практика. Навчально-методичний посібник. – Львів, 2006. – 103 с.
29. Говори української мови. Збірник текстів / Упорядн.: С. Ф. Довгопол, А. М. Залеський, Н. П. Прилипка. – К., 1977.
30. Говірки південно-західного наріччя української мови. Збірник текстів / Упорядник Н. М. Глібчук. – Львів, 2000. – 155 с.
31. Говірки Чорнобильської зони. Тексти. – К.: Довіра, 1996. – 358с.
32. Горбач О. Зібрані статті. Т.5 : Діалектологія. – Мюнхен, 1993.
33. Григорчук Л. М. Зображення діалектних явищ і тенденцій у II томі Атласу української мови // Праці XIII Республіканської діалектологічної наради. – К., 141–151.
34. Гриценко П. Говірки Чорнобильської зони сьогодні // Полісся: мова, культура, історія. – К., 1966.
35. Гриценко П. Ю. Ареальне варіювання лексики. – К., 1990.
36. Гуцульщина. Лінгвістичні етюди. – К., 1991.
37. Дэже Ласло. Очерки по истории закарпатских говорив. – Будапешт, 1967.
38. Дзендзелівський Й. О. Конспект лекцій з курсу „Українська діалектологія”. – Ужгород, 1966. – 98с.
39. Дзендзелівський Й. О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР. – Ч. 1–3 – Ужгород, ч. 1. 1958, ч.2, 1960, ч.3, 1993.
40. Дзендзелівський Й. О. Програма для збирання матеріалів до лексичного атласу української мови. – К., 1987.
41. Дзендзелівський Й. О. Спостереження над народною етимологією в українській мові // Дослідження з української діалектології. – К., 1991. – С.6–47.

42. Дзєндзелівський Й. О. Українське і слов'янське мовознавство : Зб. праць. – Львів, 1996.
43. Євтушок О. М. Народна будівельна лексика західного Полісся. – Рівне, 1990.
44. Євтушок О.М. Атлас будівельної лексики західного Полісся. – Рівне, 1993.
45. Жилко Ф. Т. Про виникнення діалектних груп української мови // Діалектолог. бюл. –1962. – Вип. 9.
46. Закревська Я. В. Нариси діалектного словотвору в ареальному аспекті. – К., 1976.
47. Залеський А. М. Вокалізм південно-західних говорів української мови. – К., 1973.
48. Залеський А. Діалектне розмаїття української мови // Культура слова. – Вип. 38. – К., 1990. – С. 3–10.
49. Залеський А.М. Найбільш західний український говір // Культура слова –1987. – Вип. 33. – С. 68–71
50. Залеський А.М. Говірки Київського Полісся // Київське Полісся. – К.,1989–С. 151–161.
51. Зілинський І. Проба упорядкування українських говорів // Зап. НТШ. – Львів, 1914. – Т. 117–118.
52. Зілинський І. Карта українських говорів. – Варшава, 1933.
53. Карпатский диалектологический атлас. – М., 1967.
54. Климчук Ф. Д., Кривицкий А. А., Никончук Н. В. Полесские говоры в составе белорусского и украинского языков // Полесье. Материальная культура. – К.,1988. – С.56–64.
55. Кобилянський Б. В. Гуцульський говір і його відношення до говору Покуття // Укр. діалектол. зб. –К., 1928. – Кн.1.
56. Кобилянський Б. В. Діалект і літературна мова. (Східнокарпатський і покутський діалект, їх походження і відношення до української літературної мови). – К., 1960.
57. Кобилянський Б.В. Етимологія і ареальна лінгвістика // Вісник Львів. ун-ту. Сер. філол. –1970. – Вип.7. – С.102–107.
58. Кобилянський Б. В. Походження східноукраїнського і покутського діалектів (гіпотеза та її обґрунтування) // Наук. зап. Львів. пед. ін-ту. – 1959. – Т 12. –С. 3–12.
59. Куриленко В. М. Лексика тваринництва поліських говорів. – Суми, 1991.
60. Курило О. До характеристики і процесу монофтонгізації чернігівських дифтонгічних звуків // Україна. –1925. – №5. – С.14–37.
61. Курило О. Матеріяли до української діалектології та фольклористики // Зб. істор.-філол. відділу ВУАН. –1928. –№85. – 135с.
62. Курило О. Спроба пояснити процес зміни -о,-е в нових закритих складах у південній групі українських діалектів // Зб. іст.-філол. відділу ВУАН. – 1928. №80. – Вип. 2.

63. Курило О. Фонетичні та деякі морфологічні особливості говірки села Хоробричів на Чернігівщині // Зб. іст.-філол. відділу ВУАН. – 1924. – №21. – С.111.
64. Лизанець П. М. Атлас лексичних мадяризмів та їх відповідників в українських говірках Закарпатської області УРСР. – Ужгород, 1976.
65. Матвіяс І. Г. Взаємодія діалектної лексики з лексикою української літературної мови // Мовознавство. – 1985. – №2. – С. 37–44.
66. Матвіяс І. Г. Діалектна основа консонантизму в українській літературній мові // Мовознавство. – 2005. – № 2. – С. 32–40.
67. Матвіяс І. Г. Засади української діалектології // Мовознавство. – 2000. – № 1. – С. 3–9.
68. Матвіяс І. Г. Проблема визначення українських наріч // Мовознавство. – 2001. – № 2. – С. 13–17.
69. Михальчук К. П. Наречия, поднаречия и говоры южной России в связи с наречиями Галичины // Тр. этнограф.-статистической экспедиции в Юго-Западный край. – СПб., 1877. – Т.7. – Вып.2. – С. 453–512.
70. Москаленко А. А. Нарис історії української діалектології. – Одеса, 1961–1962.
71. Назарова Т. В. Лінгвістичний атлас нижньої Прип'яті. – К., 1985.
72. Назарова Т. В. Деякі фонетичні гіперизми в українських говірках нижньої Прип'яті // Діалектол. бюл. – 1961. – Вып.8. – С.18–30.
73. Назарова Т. В. Акання в говірках нижньої Прип'яті // Діалектологічний бюлетень. – 1962. – Вып.9. – С.55–70.
74. Наконечний М. Ф. До питання про генезис середньонадніпрянських говірок // Питання історичного розвитку української мови. – Харків, 1959. – С.96–98.
75. Никончук М. В. Матеріали до лексичного атласу української мови. Правобережне Полісся. – К., 1979.
76. Никончук М. В. Сільськогосподарська лексика правобережного Полісся. – К., 1985.
77. Никончук М. В., Никончук О. М. Будівельна лексика правобережного Полісся в системі східнослов'янських мов. – Житомир, 1990.
78. Никончук М. В., Никончук О. М. Ендемічна лексика правобережного Полісся. – Житомир, 1989.
79. Никончук М. В., Никончук О. М. Транспортна лексика правобережного Полісся в системі східнослов'янських мов. – К., 1990.
80. Німчук В. Про походження українських діалектів // Україна: Наука і культура. – Вып. 26–27. – К., 1993. – С.233–250.
81. Панькевич І. Українські говори Підкарпатської Русі і суміжних областей. – Прага, 1938.
82. Панькевич І. Нарис історії українських закарпатських говорів. – Прага, 1958.
83. Панькевич І. До питання генези українських лемківських говорів // Славянская филология. – М., 1985. – С. 164–199.

84. Панцьо С. Є. Лексико-семантичний спосіб творення іменників словотвірної категорії особи в лемківському говорі // Наукові записки ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство. – Вип.2. – 2004. – С.260-270.
85. Полтавсько-київський діалект – основа української національної мови. – К.,1954.
86. Практичні завдання з української діалектології для студентів філологічного факультету / Укл. Н. М. Глібчук. – Львів, 1998. – 48 с.
87. Приступа П. І. Говірки Брюховицького району Львівської області. –К., 1957.
88. Проблеми сучасної ареалогії. Зб. праць. – К, 1984.
89. Пура Я. О. Говори Західної Дрогобиччини. – Львів, 1958.
90. Пшеп'юрська М. Надсянський говір // Праці Українського наукового інституту. – Сер. філол. –Т.44. – Кн.7. –Варшава, 1938.
91. Романюк П. Ф. Лексика весільного обряду Правобережного Полісся. Матеріали до лексичного атласу української мови // Дослідження з української діалектології. – К.,1991. – С.225–252.
92. Свенціцький І. Бойківський говір с. Бітля // Зап. НТШ. – Т. 114. – С. 117–154.
93. Середньонадніпрянські говори. – К., 1960.
94. Структура українських говорів. – К., 1982.
95. Структурні рівні українських говорів. – К., 1985.
96. Територіальні діалекти і власні назви. – К., 1965.
97. Тестові завдання з української діалектології / С. Є. Панцьо, Н. Д. Парасін. – Тернопіль, 2006.
98. Тищенко К. Поки живі українські діалекти – живе Україна // Дивослово. –К., 2002. – №6. – С.13–16.
99. Українська діалектна морфологія. – К., 1969.
100. Українська діалектологія і ономастика. – К., 1964.
101. Українська лінгвістична географія. – К., 1966.
102. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2000. – 752с.
103. Українські говірки південно-західного наріччя. Тексти / Упорядник та автор передмови Н. М. Глібчук. – Львів, 2005. – 238 с.
104. Черняк В. С. Характеристика системи голосних фонем бойківського говору // Питання українського мовознавства. – Кн.4. – Львів, 1960.
105. Шило Г. Ф. Південно-західні говори УРСР на північ від Дністра. – Львів, 1957.
106. Шило Г.Ф. Західноволинські говори. – К., 1969.

Словники

1. Аркушин Г.Л. Словник семантичних діалектизмів Західного Полісся – Луцьк, 1991. – С. 113-185.
2. Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок: У 2-х т. – Луцьк, 2000.
3. Бичко З.М. Словник діалектної лексики села Грабовець Стрийського

- району Львівської області. – Львів, 1992. – 80 с.
4. Бичко З.М. Наддністрянські говірки. Короткий словник. – Тернопіль, 2005. – 80 с.
 5. Брилінський Д. Словник подільського говору. – Хмельницький, 1992. – 92 с.
 6. Ващенко В.С. Словник полтавських говорів.-Харків,1960.
 7. Гуцульські говірки. Короткий словник /Відповідальний редактор Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.
 8. Дорошенко С. І. Словник діалектної лексики Сумщини. – Суми, 1991.
 9. Етимологічний словник української мови : В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін. – К.: Наук. думка, 1982. Т. 1 : А – Г / Укл.: Р. В. Болдирєв та ін. – 1982. – 632 с.; Т. 2 : Д – Копці / Укл.: Н. С. Родзевич та ін. – 1985. – 572 с.; Т. 3 : Кора – М / Укл.: Р. В. Болдирєв та ін. – 1989. – 552 с.; Т. 4 : Н – П / Укл.: Р. В. Болдирєв та ін.; Ред. тому: В. Т. Коломієць, В. Г. Скляренко – 2003. – 656 с.; Т. 5 : Р – Т / Укл.: Р. В. Болдирєв та ін. – 2006. – 794 с.; Т. 6 : У – Я / Укл.: Г. П. Півторак та ін.. – 2012. – 568 с.;
 10. Корзонюк М. М. Матеріали до словника західноволинських говірок // Українська діалектна лексика. – К.,1987. – С. 62–267.
 11. Лисенко П. С. Словник поліських говорів. – К., 1974.
 12. Матеріали до словника буковинських говірок : т.1 – 6. –Чернівці, 1971 – 1979.
 13. Москаленко А. А. Словник діалектизмів українських говірок Одеської області. – Одеса, 1958.
 14. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок. – К.: Наукова думка. – 1984. – Ч.1 – 495с., Ч.ІІ. – 215с.
 15. Панцьо С.Є. Матеріали до словника лемківських говірок.– Тернопіль, 1998.
 16. Пиртей П.С. Короткий словничок лемківських говірок / Упорядкування й підготовка до друку Є.Д.Турчин. – Івано-Франківськ, 2004. – 364 с.
 17. Словник буковинських говірок / кол.авторів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. – Чернівці, 2006.
 18. Чабаненко В. А. Словник говірок Нижньої Наддніпряниці: Т.1–3.-Запоріжжя,1992–1993.
 19. Шило Г. Ф. Наддністрянський регіональний словник. – Львів–Нью-Йорк, 2008.